

Цитування:

Вовкун В. В. Сучасні режисерські рефлексії щодо постановок «Сокіл» та «Алکید» Дмитра Бортнянського в Львівській національній опері. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2022. № 1. С. 207-212.

Vovkun V. (2022). Modern director's reflections of Dmytro Bortniansky's «Sokil» and «Alkid» in the Lviv national opera. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 1, 207-212 [in Ukrainian].

Вовкун Василь Володимирович,
кандидат культурології, професор,
професор кафедри режисури
та акторської майстерності
Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтва

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6800-5367>
vydyva@ukr.net

СУЧАСНІ РЕЖИСЕРСЬКІ РЕФЛЕКСІЇ ЩОДО ПОСТАНОВОК «СОКІЛ» ТА «АЛКІД» ДМИТРА БОРТНЯНСЬКОГО В ЛЬВІВСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ОПЕРІ

Метою роботи є аналіз режисерської постановки Андреаса Вайріха опер «Сокіл» та «Алکید» Д. Бортнянського на сцені Львівської національної опери. **Методологія дослідження** ґрунтується на міждисциплінарному підході, який дозволяє використовувати наукові дослідження з історії музичної культури, музикознавства, театрознавства, сценічного мистецтва, сучасного театрального мистецтва тощо. Для досягнення поставленої мети було використано методи: історичний допоміг проаналізувати генезу створення та постановок опер Д. Бортнянського «Сокіл» та «Алکید»; метод аналізу дозволив розкрити етико-естетичні наративи та образи опер «Сокіл» та «Алکید»; порівняльний метод застосований для висвітлення відмінностей режисерських версій Андреаса Вайріха опери «Алکید» та його інноваційність у її синтезі з оперою «Сокіл». **Наукова новизна** дослідження полягає у тому, що вперше проаналізовано режисерські інтерпретації опер Дмитра Бортнянського Андреасом Вайріхом в Львівській національній опері. **Висновки.** Постановки опер Д. Бортнянського «Сокіл» та «Алکید» у 2021 році на сцені Львівської національної опери української диригентки Оксани Линів та німецького режисера Андреаса Вайріха є зразком ренесансу національних традицій та українського контенту в контексті розвитку сучасної європейської культури. Інноваційність, етико-естетичні наративи та синтетичність об'єднання двох різних творів розкриває евристичний потенціал рефлексії внутрішнього конфлікту особистості через класику національної музичної культури в сучасності.

Ключові слова: «Сокіл», «Алکید», Д. Бортнянський, опера, режисер, сучасне театральне мистецтво, сценографія, образ.

Vovkun Vasyi, Ph.D. in Cultural studies, Professor, Professor of the Department of Directing and Actor's Mastering, National Academy of Culture and Arts Management.

Modern director's reflections of Dmytro Bortniansky's «Sokil» and «Alcide» in the Lviv national opera

Purpose of Research. The purpose of the research is to analyze Andreas Weirich's directing of the operas «Le Faucon» and «Alcide» by D. Bortniansky on the stage of the Lviv National Opera. **Methodology.** The methodology of the research is based on an interdisciplinary approach that allows us to use the knowledge from the history of music culture, musicology, theatre studies, performing arts, contemporary theatre, etc. To achieve the goal of the research, the author has used the following methods: a historical one (to analyze the genesis of the creation and production of D. Bortniansky's operas «Le Faucon» and «Alcide»); an analysis (to highlight ethical and aesthetic narratives and images of the operas «Le Faucon» and «Alcide»); a comparative method (to analyze the differences between Andreas Weirich's directorial versions of the opera «Alcide» and its innovation in its synthesis with the opera «Le Faucon»). **Scientific Novelty.** The scientific novelty of the research is the analysis of Andreas Weirich's directorial interpretations of Dmytro Bortniansky's operas at the Lviv National Opera. **Conclusions.** Thus, the performances of D. Bortniansky's operas «Le Faucon» and «Alcide» in 2021 at the Lviv National Opera by Ukrainian conductor Oksana Lyniv and German director Andreas Weirich are a model of the renaissance of national traditions and Ukrainian content in the context of modern European culture. The innovativeness, ethical and aesthetic narratives, and synthetic nature of the combination of two different operas reveal the heuristic potential of the reflection on the internal conflict of the modern individual by the classics of national musical culture.

Key words: «Sokil», «Alcide», Dmytro Bortniansky, opera, director, theatre, stage design, modern theatre, image.

Актуальність теми дослідження. У 2021 році в Україні відзначалося 270 років від дня народження українського композитора другої половини XVIII – початку XIX століття Дмитра Бортнянського, що належить до плеяди видатних українських митців, які в європейському просторі створювали унікальний музичний продукт зі збереженням національної ідентичності та традицій. Відомий український композитор, музикознавець С. Людкевич у своїй статті «Д. Бортнянський і сучасна українська музика», аналізуючи основні тенденції музики першої чверті XX століття, зауважує, що твори Дмитра Бортнянського містять у собі значний культурний пласт, а також можуть слугувати джерелом натхнення для відродження музичного мистецтва, адже зберегли в собі аутентичну «типово українську мелодику» [7, 39].

Спадок Дмитра Бортнянського характеризується варіативністю композиторської творчості від духовної до інструментальної музики. Особливе місце в його доробку займають опери, створені на тексти іноземними мовами. Восени 2021 року у Львівській національній опері до ювілею композитора відбулася прем'єра двох опер Дмитра Бортнянського «Алкід» та «Сокіл» у постановці німецького режисера Андреаса Вайріха, який презентував свою візію творів композитора. Рефлексія режисерського осмислення та його сценічного втілення обумовлює актуальність нашого дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. Творчий доробок та постать Дмитра Бортнянського у розвитку культури другої половини XVIII – початку XIX століття та їх вплив на еволюцію національного музичного мистецтва став предметом наукових праць багатьох українських та зарубіжних дослідників. Аналізу його духовної музики та хорових композицій присвячені праці М.-Х. Кузьми [6], О. Путятицької [12], І. Регуліч [13], Г. Хмари [16], І. Цмур [18] та інших. Теоретичним засадам досліджень музики композитора, аналізу його стильовим особливостям та періодам творчості присвячені наукові праці Ю. Воскобойнікової [2], О. Ігнатової [3], С. Людкевича [7], Н. Стефіної [15], В. Шульгіної. Рецепції стилю Дмитра Бортнянського та його вплив на формування галицької музичної культури XIX століття розкриті у публікаціях української дослідниці М. Новакович [9–10]. Незважаючи на великий масив досліджень, присвячених композитору, всі вони в основному стосуються

інструментальної та духовної музики Дмитра Бортнянського й висвітлені з точки зору музикознавства, тому рефлексія опер композитора «Алкід» та «Сокіл» у вимірі сценічного мистецтва потребує поглибленого аналізу.

Метою дослідження є аналіз режисерської постановки Андреаса Вайріха опер «Сокіл» та «Алкід» Д. Бортнянського на сцені Львівської національної опери.

Виклад основного матеріалу. Українська дослідниця Н. Стефіна у своїй статті «Теоретичні аспекти дослідження творчої спадщини Д. С. Бортнянського» поділяє творчу спадщину композитора на дві групи творів: церковні та світські. До останніх належать шість опер Д. Бортнянського: «Свято сеньйора», «Син-суперник», «Креонт», «Квінт Фабій», «Алкід» та «Сокіл». Предметом нашого аналізу стануть постановки двох опер «Алкід» та «Сокіл» у Львівській національній опері [15, 235].

3 нагоди відзначення 270-річчя з дня народження Дмитра Бортнянського, Львівська національна опера підготувала своє бачення двох опер композитора «Алкід» та «Сокіл». Варто зауважити, що минуло понад 240 років від прем'єри «Алкіда» у 1778 році в Венеції та понад 230 років від прем'єри «Сокола» в Гатчині в 1786 році. Опера «Алкід» належить до італійського періоду творчості композитора, написана на лібрето поета та драматурга П'єтро Метастазіо. Опера «Сокіл» («Le faucon» (повна назва «Сокіл Федеріго дельї Альберігі») з'явилася у 1786 році. Лібрето опери було створене Францем Германом Лаферм'єром. Сюжет останнього базується на класиці епохи Ренесансу, а саме новелі Джованні Боккаччо «Сокіл», що героями Декамерону оповідується на п'ятий день. В основному для аудиторії відомі концертні версії цих творів.

Процес ренесансу оперної спадщини Дмитра Бортнянського в Україні розпочала у 90-х роках XX століття музикант, мистецтвознавець Н. Свириденко, яка здійснила декілька постановок опери «Сокіл» у період 1995 – 2013 років. Її інтерпретації являли собою концертні постановки.

У 1998 році декілька митців, серед яких Євген Козак, диригент Мирон Юсипович, камерний хор «Gloria», камерний оркестр «Leopolis», театр-студія «Доля» та студенти Вищого державного музичного інституту імені М. В. Лисенка об'єдналися навколо постановки опери «Алкід», яка того року була презентована глядачеві у Львові. У 2000 році

Товариство камерної опери представило власне концертне виконання опери «Алкід» українською мовою у перекладі Максима Стріхи в Київському будинку вчених. Наступний етап відродження оперної спадщини композитора пов'язаний із постановкою відомої української диригентки Оксани Линів, яка є фундатором фестивалю LvivMozArt. У 2013 році нею здійснено концертне виконання опери «Алкід» на сцені Одеської національної опери, а пізніше, у 2018 році в рамках свого фестивалю було презентовано постановку на відкритій сцені у Свірзькому замку цієї опери львівському глядачеві та міжнародним учасникам, де режисером виступив Андреас Вайріх, який представляв Баварську державну оперу. У 2021 році творчий тандем Оксани Линів та Андреаса Вайріха продовжив спільну роботу над постановкою опер Дмитра Бортнянського «Сокіл» та «Алкід» у Львівській національній опері.

Реалізація цього творчого проєкту об'єднала навколо себе міжнародну команду: окрім Оксани Линів та Андреаса Вайріха до його втілення долучилися сценограф та художник костюмів Анна Шеттль (Німеччина), балетмейстер Марчело Алджері (Італія), другий диригент Юрій Бервецький, хормейстери Вадим Яценко та Ірина Коваль, художник із світла Олександр Мезенцев. На думку Ольги Стельмашевської, такий склад постановників, їх досвід та синхронізація дозволила створити спектакль, який відповідає сучасним тенденціям та контекстам «європейської оперної практики» [14].

Порівнюючи режисерські та сценографічні інтерпретації Андреаса Вайріха опери «Алкід», у своїй рецензії «На Соколиних крилах львівського Алкіда» А. Плахтійенко відзначає, що перша його постановка містила в собі семантику, пов'язану зі сценами із пекла «Божественної комедії» Данте Аліг'єрі та екзистенційний вибір головного героя. У другій інтерпретації режисер переносить події у сучасний вимір та синтезує їх в одне панно шляхом поєднання опер «Алкід» та «Сокіл» [11].

Лібрето першої опери базується на фрагментах алегорії давньогрецького софіста Продіка, збережена у творах Ксенофонта. Фабула побудована навколо головного героя Алкіда (Геракл) перед яким постає класичний екзистенційний вибір – моральна дилема між добром та злом або гріхом та добродієтністю, яка висвітлює концепт свободи волі людини. Під час мандрівки Алкід зустрічає двох жінок – Едоніну та Аретею. Едоніна втілює у своєму

образі гедоністичний егоїзм, насолоду та спокусу. Дизайнер костюмів Анна Шеттль наділяє цього персонажа різними тонами червоних кольорів: від бордового – до яскраво червоного, які викликають у глядача асоціацію з пристрастю, владою, стихією. Підсилює ефект гра кольорів на ар'єрцені, де при появі Едоніни домінує червоний, а при Аретей – зелений і золотий. Аретея – це антагоніст недоброчесності, адже вона об'єднує в собі основні людські цінності: чесність, справедливість та мужність. Незважаючи на утопічні ідеалістичні обіцянки, які пропонує молодому Алкіді Едоніна, він обирає складний та сповнений випробувань шлях добродієтності. Варто зауважити, що в образах цієї опери композитор транслює класичні етичні чесноти грецької філософії: мужність, мудрість, справедливість, поміркованість, які знаходимо в працях Аристотеля та Платона.

Опера «Сокіл» запозичила свій сюжет з «Декамерону» Дж. Бокаччо. Історія обертається навколо незвичайної історії кохання. Аристократ з Флоренції Федеріго закохується у молоду заможну вдову Ельвіру, однак його любов не знаходить прихильності жінки. Після марних спроб він переїздить на ферму, де єдиною його відрадою є прекрасний мисливський сокіл, який є предметом заздрощів всіх сусідів. Одного дня Ельвіра разом із сином поселяється недалеко від нього. Вона живе піклуванням про маленького сина та його здоров'я. Згодом, коли її хлопчик захворів, він попросив матір дістати йому того прекрасного сокола, якого бачив неподалік. Ельвіра, незважаючи на ставлення до Федеріго, змушена погодитися задля здоров'я єдиної дитини. Вона йде до нього з метою попросити віддати птаха, однак після обіду у Федеріго Ельвіра дізнається, що стравою, яку вони куштували, і був цей сокіл. Такий вчинок Федеріго вражає Ельвіру в саме серце, де народжується кохання до шляхтича. Художнє оформлення порівняно з оперою «Алкід» характеризується поміркованими кольорами, де домінують сірий, білий, темно-синій, елементи червоного на чорно-білому тлі. Музикознавець А. Плахтійенко однією з інноваційностей постановки відзначає образ сокола, що був трансформований з пасивного в активний персонаж, який «виконує ту нарративну роль, яку мали б виконувати діалоги між персонажами...» [11]. Також А. Плахтійенко додає, що режисер Андреас Вайріх використав сокола як головну ланку в ланцюзі фабули, що розпочинає виставу та закриває її [11].

Натомість, музикознавець В. Антошевська у своїй рецензії ««Сокіл» та «Алкід»: між рядками» основним елементом, який об'єднує в єдине видиво ці опери, визначає хор та балет [1]. Костюми хору були створені в модерному стилі білого кольору, що дозволяло йому гармонійно співіснувати на сцені разом з головними героями. Балет, особливо у опері «Алкід», створював ілюзію живих скульптур та сюрреалістичних образів народження героя.

Аналізуючи співтворчість художника-сценографа Анни Шеттль та режисера Андреаса Вайріха, необхідно зауважити, що їх творчий процес являв собою спільний пошук художнього образу вистави через розкриття діалогічності персонажів крізь призму таких дихотомій як: добро – зло, божевільня – здоровий глузд, раціо – чуттєвість, добродесність – порок (гріх), кохання – ненависть. Завдяки технічним засобам та сценографії, постановники створюють необхідне сценічне середовище, що дозволяє перенести героїв у сучасність, змушуючи глядача рефлексувати переживання класичних персонажів на когнітивному та емоційному рівні сьогодення. Режисер розкриває своїх героїв через проблематику внутрішнього конфлікту особистості, що перебуває в пошуку екзистенції існування на межі з абсурдизмом. Цей стан відображено, на думку А. Плахтієнко, в персонажах «Сокола», які наближені до божевільних, а також у виборі Алкіда, у якому розкривається протистояння тенденцій та потреб суспільства зі свободою волі героя [11].

Мистецтвознавиця Л. Кияновська у своїй рецензії «Сучасні алегорії вічної класики (опери «Сокіл» і «Алкід» Д. Бортнянського у Львівському національному театрі опери та балету ім. С. Крушелницької)», окрім окреслення основних характеристик стилістики вистави та її філософського наповнення, відзначає внесок Оксани Линів, яка поряд з режисером Андреасом Вайріхом та художником Анною Шеттль створювала гармонійну художню цілісність вистави. Музикознавиця підкреслює складність проведеної та тонкої роботи диригентки з проходженням між грецькими міфічними монстрами Сциллою і Харибдою: «пройти між Сциллою зайвої афектованості і Харибдою холодної схоластичності, досягнути природного живого і наповненого звучання» зі збереженням тембральної узгодженості, динамічної палітри, співвіднесення темпів та семантичних акцентів» [4].

Науковою новизною дослідження є аналіз режисерських інтерпретацій опер Дмитра Бортнянського Андреасом Вайріхом в Львівській національній опері.

Висновки. Таким чином, постановки опер Д. Бортнянського «Сокіл» та «Алкід» у 2021 році в Львівській національній опері української диригентки Оксани Линів та німецького режисера Андреаса Вайріха є зразком ренесансу національних традицій та українського контенту в контексті розвитку сучасної європейської культури. Інноваційність, етико-естетичні наративи та синтетичність об'єднання двох різних творів розкриває евристичний потенціал рефлексії внутрішнього конфлікту особистості через класику національної музичної культури в сучасності.

Література

1. Антошевська В. «Сокіл» та «Алкід»: між рядками. Збруч: інтернет видання, 11.10.2021. URL: www.zbruc.eu/node/108085?fbclid=IwAR381_TMNCZYvIINDCjsOITjJyL9Rjs6UFS7wHAPdqArIKX05trw7ZeVeJg (з екрану 02.01.2022)
2. Воскобойнікова Ю. В. Інтерпретація творів Д. Бортнянського: тембровий аспект // Вісник КНУКіМ. Серія : Мистецтвознавство: збірник наукових праць. Київ : КНУКіМ, 2015. Вип. 33. С. 46 – 51.
3. Ігнатов О. В. Історизм православної церковності в творчих здобутках Дмитра Бортнянського : автореф. дис. канд. мистецтвознав.: 17.00.03 / Одес. держ. муз. акад. ім. А.В.Нежданової. Одеса, 2009. 20 с.
4. Кияновська Л. Сучасні алегорії вічної класики (опери «Сокіл» і «Алкід» Д. Бортнянського у Львівському національному театрі опери та балету ім. С. Крушелницької). Львів, 2021. URL: www.opera.lviv.ua/en/suchasni-alegoriyi-vichnoyi-klyasyky-opery-sokil-alkid-d-bortnyanskogo-u-lvivskom-u-natsionalnomu-teatri-opery-baletu-im-s-krushelnytskoyi/ (з екрану 03.01.2022)
5. Кіреєва Т. І., Кіреєва О. Г., Кіреєва В. Г. Духовна музика Нового часу і символістичні цінності Д. Бортнянського // Наука. Релігія. Суспільство. Донецьк, 2012. № 3. С. 56-62.
6. Кузьма М.-Х. Автентичний голос Дмитра Бортнянського: музичний звук і теологічне значення у його духовних хорових концертах // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: науковий журнал. Київ, 2018. № 4. С. 48-63.

7. Людкевич С. Націоналізм у музиці / Дослідження, статті, рецензії, виступи: у 2 т. [упоряд. З. Штундер]. Львів : Дивосвіт, 1999. Том 1. С. 39.

8. Мельничук Ю. С. Режисерська концепція як шлях до створення образної системи вистави // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2021. № 3. С. 267-272.

9. Новакович М. Рецепція стилю Д. Бортнянського в церковних композиціях М. Вербицького // Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка: збірник наукових праць. Львів, 2016. Вип. 38–39. С. 5–16.

10. Новакович М. Дмитро Бортнянський як "винайдена традиція" галицької музичної культури ХІХ століття // Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка: збірник наукових праць. Львів, 2017. Вип. 41. С. 19–31.

11. Плахтійенко А. На соколиних крилах львівського Алкіда // The Claquers: інтернет видання. URL: www.theclaquers.com/posts/7503?fbclid=IwAR02yrsDMvV4mzxre5lBtqUzGQoybDWUJ1ea6d_e-ПНЗvA5AjEZg1mxA

12. Путятицька О. Піснеспів «Діва днесь» в обробці Дмитра Бортнянського: джерелознавчі пошуки // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: науковий журнал. Київ, 2016. Вип. 117. С. 166-180.

13. Регуліч І. В. «Канон св. Андрія Критського» Д. Бортнянського: питання жанрової поетики та структури // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: зб. наук. праць. Рівне, 2009. Вип. 15(1). С. 165-173.

14. Стельмашевська О. «Сокіл» & «Алکید» // День. Київ, 2021. 16 вересня. URL: www.day.kyiv.ua/uk/photo/sokil-alkid-filosofiyapolotu

15. Стефіна Н. В. Теоретичні аспекти дослідження творчої спадщини Д. С. Бортнянського // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки: збірник наукових праць. Глухів, 2016. Вип. 31. С. 234-238.

16. Хмара Г. М. Роль італійського періоду у формуванні композиторського стилю Дмитра Бортнянського (на прикладі камерно-інструментальних творів) // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: науковий журнал. Київ, 2019. № 4. С. 45 – 55.

17. Чекан Ю. Бортнянський: ювілей польвівськи // Музика: інтренет-журнал. 23 вересня 2021. URL: www.mus.art.co.ua/bortnianskyy-iuviley-polvivsky/?fbclid=IwAR3ghADJdNx4yufnVK5_sbfedR3EjGJ0-F4Itg1J5LUFiOw_SoOWWnLI4u4 (з екрану 02.01.2022)

18. Цмур І. І. Дмитро Бортнянський. Хоровий концерт № 34 (деякі виконавські та диригентські проблеми) // Педагогічний дискурс: збірник наукових праць. Хмельницький, 2013. Вип. 14. С. 448-453.

References

1. Antoshevskaya, V. (2021). «Le Faucon» and «Alcide»: between the Lines. Zbruch: online edition, 11 October. Retrieved from: www.zbruch.eu/node/108085?fbclid=IwAR381_TMNCZYvIINDCjsOITjJyL9Rjs6UFS7wHAPdqArIKX05trw7ZeVeJg [in Ukrainian].

2. Voskoboynikova, Y. V. (2015). Interpretation of D. Bortniansky's Works: timbre aspect. Visnyk KNUKIM. Seria: Mystectvoznavstvo, 33. 46 – 51 [in Ukrainian].

3. Ignatov, O. V. (2009). Historism of the Orthodox Church in Dmytro Bortniansky's Creative Achievements. Extended abstract of candidate's thesis. Odessa: Odessa state Music Academy after A. V. Nezhdanova [in Ukrainian].

4. Kyianovska, L. (2021). Modern allegories of Eternal Classics (Operas «Le Faucon» and «Alcide» by D. Bortniansky at the Lviv National Opera and Ballet Theatre named after S. Krushelnyska). Lviv. Retrieved from: www.opera.lviv.ua/en/suchasni-alegoriyivichnoyi-klyasyky-opery-sokil-alkid-d-bortnyanskogo-u-lvivskomu-natsionalnomu-teatriopery-baletu-im-s-krushelnyskoyi [in Ukrainian].

5. Kireeva, T.I. & Kireeva, O. G. & Kireeva, V. G. (2012). Spiritual Music of Modern Times and Symbolist Values of D. Bortniansky. Nauka. Religia. Suspilstvo, 3, 56-62 [in Ukrainian].

6. Kuzma, M. H. (2018). Authentic Voice of Dmytro Bortniansky: Musical Sound and Theological Significance in his Spiritual Choral Concerts. Zhurnal Nacionalnoi Muzuchnoi Akademii Ukrainy, 4, 48-63 [in Ukrainian].

7. Lyudkevych, S. (1999). Nationalism in Music. Researches, Articles, Reviews, Speeches: in 2 volumes. [order. Z. Shtunder]. Lviv: Dyvosvit, Vol. 1. [in Ukrainian].

8. Melnychuk, Y. S. (2021). Director's Concept as a Way to Create a Figurative System of Performance. Visnyk Nacionalnoi akademii

kerivnyh kadriv kultury i mystectv, 3, 267 – 272 [in Ukrainian].

9. Novakovich, M. (2016). Reception of D. Bortniansky's style in Church Compositions of M. Verbytsky. Naukovyi zbirnyk Lvivskoi nacionalnoi muzychnoi akademii Mykoly Lysenko, 38–39, 5–16 [in Ukrainian].

10. Novakovich, M. (2017). Dmytro Bortniansky as an «Invented Tradition» of Galician Musical Culture of the XIX century. Naukovyi zbirnyk Lvivskoi nacionalnoi muzychnoi akademii Mykoly Lysenko, 41, 19–31 [in Ukrainian].

11. Plakhtienko, A. (2021). On the Falcon Wings of the Lviv Alcide. The Claquers: online edition. Retrieved from www.theclaquers.com/posts/7503?fbclid=IwAR02yrsDMvV4mzxre5lBtqUzGQoybDWUUIea6d_e-IIHZvA5AjEZg1mxA [in Ukrainian].

12. Putyatyska, O. (2016). Songs «Virgin Today» in the Processing of Dmytro Bortniansky: source researches. Naukovyi visnyk Nationalnoi Musichnoi Akademii Ukrainy imeni P. I. Tchaikovskogo, 117, 166 – 180 [in Ukrainian].

13. Regulich, I.V. (2009). «Canon of St. Andriy Krytsky» by D. Bortniansky: Issues of Genre Poetics and Structure. Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliahy rozvytku, 15 (1). 165-173 [in Ukrainian].

14. Stelmashevskaya, O. (2021). «Le Faucon» & «Alcide»: Philosophy of Flight. Day, September 16. Retrieved from:

www.day.kyiv.ua/en/photo/sokil-alkid-filosofiyapolotu [in Ukrainian].

15. Stefina, N. V. (2016). Theoretical Aspects of the Study of D. S. Bortniansky's Creative Heritage. Visnyk Glukhivskogo Nationalnogo Pedagogichnogo Universytety imeni Olexandra Dovzhenko. Seria: Pedagogichni nauky, 31, 234-238 [in Ukrainian].

16. Khmara, G. M. (2019). The Role of the Italian Period in the Formation of the Compositional Style of Dmytro Bortniansky (On the Example of Chamber and Instrumental Works). Naukovyi Zhurnal Nationalnoi Musichnoi Akademii Ukrainy imeni P. I. Tchaikovskiy, 4, 45 – 55 [in Ukrainian].

17. Chekan, Yu. (2021). Bortniansky: Lviv Anniversary. Muzyka: online magazine, September 23. Retrieved from www.mus.art.co.ua/bortniansky-iuviley-polvivsky/?fbclid=IwAR3ghADJdNx4yufnVK5_sbfedR3EjGJ0-F4Itg1J5LUFiOw_SoOwwnLI4u.01 [in Ukrainian].

18. Tsmur, I. I. (2013). Dmytro Bortniansky. Choral Concert № 34 (Some Performing and Conducting Issues). Pedagogichniy diskurs, 14, 448-453 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 06.01.2022
Отримано після доопрацювання 22.01.2022
Прийнято до друку 30.01.2022*